

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ім. О.М. МАРЗЄЄВА НАМН УКРАЇНИ»

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВВЕДЕННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Підстава: рішення Вченої ради
ДУ «ІГЗ ім. О.М. Марзєєва НАМН України»
Протокол № 6 від «07» червня 2023 р.

ОЦІНКА СПІВВІДНОШЕННЯ РІЗНИХ ФОРМ ПОРУШЕНЬ ЗДОРОВ'Я У ДОРОСЛОГО НАСЕЛЕННЯ

УСТАНОВА – РОЗРОБНИК:

**ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я ім. О.М. МАРЗЄЄВА НАМН
УКРАЇНИ»**

АВТОРИ:

**д.б.н., проф. АНТОМОНОВ М.Ю.,
к.б.н. ПАШИНСЬКА С.Л.,
к.мед.н. СКОЧКО Т.П.,
к.мед.н. СОКОЛОВА М.П.**

Київ - 2023

Суть впровадження: технологія визначення співвідношення різних форм порушень здоров'я (illness, disease, sickness) для оцінки неінфекційної захворюваності.

Пропонується для впровадження в практику закладів охорони здоров'я.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) прийняла тріаду визначень «disease, illness, sickness» для опису стійких та персистуючих розладів у Міжнародній класифікації. Поняття «disease, illness, sickness» охоплюють принципово різні аспекти явищ, пов'язаних із людськими недугами та охороною здоров'я. «Disease» є терміном для позначення об'єктивного фізіологічного чи психічного розладу організму. «Illness» – поняття нездужання, суб'єктивне усвідомлення дисфункції. на особистому рівні. «Sickness» використовується для позначення стану соціальної дисфункції, порушення взаємодії людини з соціальним середовищем. Оскільки тріада понять illness, disease і sickness використовується для охоплення різних аспектів нездоров'я, важливим питанням є їх співвідношення.

Джерелом вихідної інформації були дані спеціально проведеного анкетування дорослого населення. В опитуванні брали участь 174 респондента різних вікових груп. Відповіді анкети належали або до бінарної шкали типу «так», «ні», або до рангової – типу «погано», «невизначено», «добре», «відмінно». Тому їх вихідні значення кодувалися в бінарному випадку цифрами «1», «2» або рангові значення від мінімального («1») до максимального («3», «5» або «6»). Для подальшого зіставлення відповідей та можливого формування на їх основі інтегральних оцінок було виконано перекодування вихідних значень для варіантів відповідей у їхні еквіваленти таким чином, щоб вони знаходилися в діапазоні [0,1], причому значенню «1» відповідала найкраща вираженість характеристики для «якості життя», а «0» - найгірша вираженість. Виходячи із завдання дослідження всі питання анкети належали до однієї з трьох категорій «disease» (D), «illness» (I),

«sickness» (*S*). Для формування інтегральних оцінок *D*, *I*, *S* еквіваленти відповідної категорії усереднювали за формулою:

$$I_{DIS} = \frac{\sum_{i=1}^n q_i}{n},$$

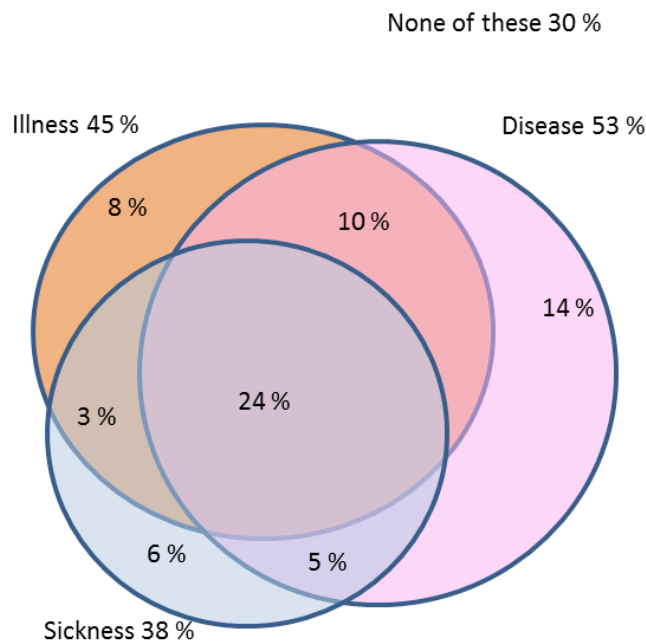
де I_{DIS} – інтегральна оцінка еквівалентів запитань однієї з категорій: *D*, *I*, *S*;

q_i – запитання, що відноситься до відповідної категорії;

i – порядковий номер запитання;

n – кількість питань у відповідній категорії.

Співвідношення між трьома формами нездоров'я за результатами розрахунків для людей усіх вікових груп подано на рисунку 1.

Рисунк 1 – Взаємозв'язок між illness, disease та sickness у всіх вікових групах

Для дослідження співвідношення складових (аспектів) порушень здоров'я у дорослого населення різного віку респондентів було розподілено по трьом віковим групам: до 30 років, від 31 року до 60 років та старші за 61 рік. Розрахунки за результатами анкетування у різних вікових групах із

врахуванням статі опитаних занесено до порівняльної таблиці 1. Попарне поєднання двох відповідних видів порушень здоров'я позначено у таблиці як $I+D$, $I+S$, $D+S$. Наявність порушень здоров'я усіх трьох форм – як $I+D+S$.

Таблиця 1 - Показники нездоров'я опитаних різних вікових груп з розподілом за статтю

Форми нездоров'я	Частка опитаних (%) у різних вікових групах:								
	до 30 років			від 31 року до 60 років			від 61 року		
	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	Обидві статі	Чоловіки	Жінки
<i>I</i>	33	27	38	43	47	42	60	35	76
<i>D</i>	48	45	50	50	47	54	63	33	72
<i>S</i>	26	36	19	38	47	35	42	24	52
$I+D$	26	27	25	31	30	32	49	24	68
$I+S$	11	9	13	26	33	23	42	24	52
$D+S$	9	18	19	28	30	28	35	18	48
$I+D+S$	11	9	13	23	23	23	35	18	48
Відсутність хвороби	37	36	38	31	30	29	26	35	20

Для громадського здоров'я вкрай важливим є урахування не тільки суто біомедичних (disease), а і суб'єктивних (illness) та соціальних (sickness) аспектів хвороби. Саме тому важливо проводити комплексний аналіз різних форм захворюваності і на їх поєднанні обґрунтовувати заходи щодо поліпшення здоров'я населення.

Запропонована методика не потребує додаткового обладнання.

Інформаційний лист підготовлено за результатами науково-дослідної роботи «Наукове обґрунтування критеріїв комплексної оцінки здоров'яформуючої поведінки молоді як інструментарію профілактики неінфекційних захворювань», № держреєстрації: 0120U105429.

За додатковою інформацією звертатися до авторів листа: 02094, Київ, вул. Гетьмана Павла Полуботка, 50; тел.: (044)292-06-05.

Анотованим описом Інформаційного листа є ***Повідомлення про наукову продукцію Реєстр № 72/10/24***, яке ввійшло до ПЕРЕЛІКу наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я (Випуск 10), затверджений МОЗ України та НАМН України 11.04.2024р. / ДНП «Центр тестування», www.testcentr.org.ua